

Ijyeé bi'tsiáa nga
bixkíyajian ko bindáa
jè 'én-ná ra nakjé.
'Én ngixó

Empiezo a leer y escribir
en mi lengua.
'Én ngixó

Libro ra màxkiyajìn
Libro de lecturas

**Ijyeé bi'tsiáa nga bixkíyajian ko
bindáa jè 'én-ná ra nakjé. 'Én ngixó**

Empiezo a leer y escribir en mi lengua. 'Én ngixó

'Én-ná/ Mazateco/ 'Én Ngixó/Mazateco de Eloxochitlán/ 'Én-ná/ Mazateco/ 'Én Ngixó/Mazateco de la parte media

Secretaría de Educación Pública
Dirección General de INEA
Dirección Académica

Créditos a la presente edición

Coordinación académica
Sara Elena Mendoza Ortega
Carmen Díaz González

Coordinación gráfica y cuidado de la edición
Greta Sánchez Muñoz
Adriana Barraza Hernández

Adaptación del prototipo
Sandra Bautista Martínez

Ilustración
Instituto Lingüístico de Verano A.C.
Arte para la alfabetización en México

Asesoría técnico-pedagógica del prototipo
Rocío Flores Fernández

Colaboración
Rocío del Carmen Cruz Pérez
Rocío Susana Rojas Ramírez

Adaptación en lengua én ngixó
Leonardo Avendaño Bautista

Revisión técnico-pedagógica en lengua én ngixó
Yásnaya Elena Aguilar Gil
Elisa Vivas Zúñiga
Miguel Angel Recillas González
Guillermina Duarte Hernández
Rocío Susana Rojas Ramírez

Apoyo técnico
María de Jesús Chávez Hernández

Este material tiene como antecedente los contenidos producidos por el Instituto Lingüístico de Verano A.C. Combinación de Métodos de Lectoescritura (COMELE), segunda edición 2006, cuyos créditos son: Encargados de la adaptación y traducción al español del Modelo Económico Multi-estratégico (Multi-strategy Economy Model): Juanita Lind de Watters, Jan Johnson, Julie Nelson de Hernández y el Departamento de Español, ILV México.

Empiezo a leer y escribir en mi lengua. Én ngixó. MIBES 1. Libro de lecturas. D.R. 2008 ©Instituto Nacional para la Educación de los Adultos, INEA. Francisco Márquez 160, Col. Condesa, México, D.F., C.P. 06140.

Esta obra es propiedad intelectual de sus autores y los derechos de publicación han sido legalmente transferidos al INEA. Prohibida su reproducción parcial o total por cualquier medio, sin la autorización escrita de su legítimo titular de derechos. Respetuosos del derecho de autor, autores y editores de esta publicación tuvimos cuidado en obtener por escrito las autorizaciones para reproducir todas las imágenes y/o los textos aquí incluidos; sin embargo, algunas veces no fue posible determinar el titular de su propiedad intelectual. En caso de inconformidad, favor de comunicarse a este Instituto para hacer la aclaración correspondiente.

ISBN *Modelo Educación para la Vida y el Trabajo*. Obra completa: 970-23-0274-9
ISBN *MEVyT Indígena Bilingüe con español como segunda lengua*: 970-23-0500-4
ISBN *Empiezo a leer y escribir en mi lengua.* Én ngixó. MIBES 1. Libro de lecturas: En trámite

Impreso en México

Nga'tsi 'én ra jchítá'yáko ra 'ya jè xajon ra-kì:

	Página
Mé xá-la jè xajon ra-kì	4
Jchítá'yé jè ra ma-ni jngo 1. Nise	6
Jchítá'yé jè ra ma-ni jò 2. Nisa	7
Jchítá'yé jè ra ma-ni jàn 3. 'Ya	8
Jchítá'yé jè ra ma-ni ijòn 4. Je	9
Jchítá'yé jè ra ma-ni 'òn 5. Tijí	10
Jchítá'yé jè ra ma-ni jòn 6. Niso	11
Jchítá'yé jè ra ma-ni ito 7. Kátó	12
Jchítá'yé jè ra ma-ni jìn 8. Ningó	13
Jchítá'yé jè ra ma-ni ijan 9. Ndiyá	14
Jchítá'yé jè ra ma-ni te 10. Natsí	15
Jchítá'yé jè ra ma-ni te jngo 11. Ime	16
Jchítá'yé jè ra ma-ni te jò 12. Tí'ba	17
Jchítá'yé jè ra ma-ni te jàn 13. Cho-sera	18
Jchítá'yé jè ra ma-ni te ijòn 14. Kĩné	19
Jchítá'yé jè ra ma-ni chrjo'òn 15. Xita	20
Jchítá'yé jè ra ma-ni chrjo'òn jngo 16. Làxa	21
Jchítá'yé jè ra ma-ni chrjo'òn jò 17. Ifi	22
Jchítá'yé jè ra ma-ni chrjo'òn jàn 18. Píyó	23
Jchítá'yé jè ra ma-ni chrjo'òn ijòn 19. Chroba	24

Mé xá-la jè xajon ra-kìi

Jì ra xità jchínga 'mì-li, ra jchítá'yí jè xajon 'tse kjoachjine ra 'mì: Ijyeé bi'tsiáa nga bixkíyajian ko bindáa jè 'én-ná ra nakjé. 'Én ngixó. Tsaji-ní jè libro ra màxkiyajìn.

Jè libro ra màxkiyajìn kií xá isinda-ni nga ma kosiko'tà-lì nga ì'sa nditon komà-li kíkíyajìn xajon, mé-ni ma kjìn jchìnì-ni kjobítsjèn-lì ko katasakó chiba-lì kjotsja. Jé 'én ra nakjí tjí'ta, jè 'én ra ma-li skanda nga tì'sa kitsin.

Kjín ndiyá-la kó ta sín tsò jñà 'én ra tjí'ta, tjí'ta-ní 'én ra kotsoná kó'sín ma sinda tsa mé tsajmì-ni, tjí'tá-te 'én ra 'bénajmí-ná kó'sín kjòn ko tsa kóchon jngo ì'nde, tì'koa tjí'ta-te 'én ra tsjá kjobítsjèn nga bí'tin-ná tsa mé ra 'sieén, ko ra 'bénajmí tsa 'kia mé ra ma. Tjínè-la nga jchítá'yí tsa kjiá-nio nga machjeén-li, kií ko'sín ya isi'tà te-la. 'Koaá 'sín tji'mì làjìn tìxkiyajìn nga jngó jngó 'én kii, nga ta bea takòn jìn ma kochjeén-li nga katasakó chiba isa-li kjobítsjen ra a'ta 'tse tsajmì ra 'kií.

Jñà xità 'tse xitàxá ítjon ra tjítsajna ya Naxítsje ra ijncha ítjon-la a'ta 'tse skuela 'tse xità jchínga (Instituto Estatal de

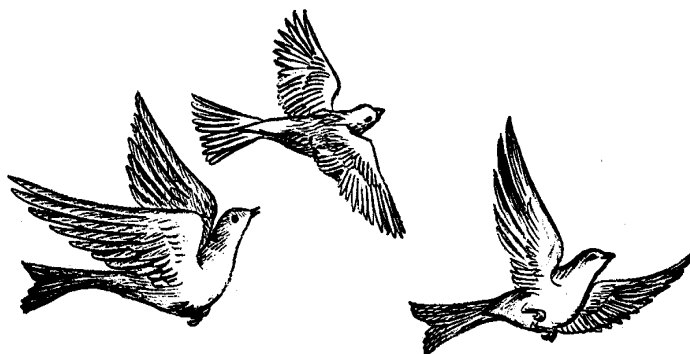
Educación para Adultos), 'koaá 'sín 'ñó tsja tjín-la ra a'ta tsaji
ko 'ñó sasén-la nga ko'sín nchrabájìn takìn nga mejèn-li
kijnanda isi ko 'se isa-li ra kjonda.

Jchítá'yé jè ra ma-ni jngo 1. Nise

¿Yá nise-ni jè nise ra-kìi?

Jè nise ra-kìi, nise iso 'ki, kjameé ko'ki koni jè chikofa. Jñà ntsako 'ngaá kjòn, itsjí-ni ko inì kjòn. Jè tsja ní'ña ndi'tsin jma-ngi kjòn ko mejèn tsa jma kjòn jñà najngá-la.

'Kia nga kjindáya, kii 'sín tsò: ¡Teee! ¡Teee! ¡Teee! ¡Teee! Mì tsa ta bajme tajngo, bima kjín-ní, ngi ta jñá ma-ni nga síkjí'nchré-ná tsa yá ra nchrabá ko tsa yá ra tsá'ba, sí sií kjindáya.

Jchítá'yé jè ra ma-ni jò 2. Nisa

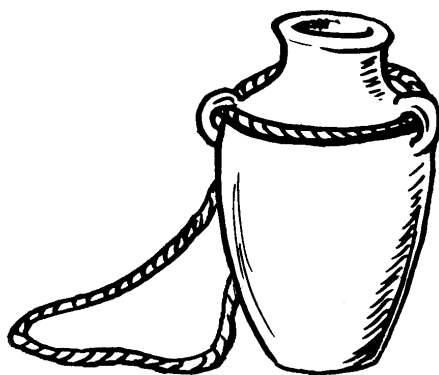
Ndási ra sinda-ni nisa kò tejí

Kó'sín mandá jè ndási.

Ítjón sakó jè ni'nde ra machjeén, kjín nìchjin ta
kò'sín sihijo
mé-ni nga katabitjongi ndá'nde-la, mé-ni nga nda kítjo-
ni jè nisa kò tijí ra sinda.

Ra ijye bato nìchjin kii, 'kiaá sinè jñà ni'nde kii kò
jngo yá ra jè 'ki nga nda katamaki'xi, ãkjòn 'kiaá
nikjahangi-ni kò jngo xò'ba ra 'ñó ki'xi. Ra ijye ma yaá
sínchá jè ni'nde ya jngo tange ra 'ñó je, ãkjòn xaájten-né
nandá skanda nga sijtsa'ma nga'tsì ni'nde, kò jngo yá ra
'ñó je maníjin-ni. Kò maá-te kò ntsaké níndá-ná mé-ni
nga nda
kataxicha-ni jè ndási.

Yaá sijna jè ndási ra ijye mandá, chiñá-lá 'kia ijye
ma koxáko nga sinda nisa kò tsa tijí. Tsa 'òn kò tsa jòn
nìchjin ta kò'sín sijna.

Jchítá'yé jè ra ma-ni jàn 3. 'Yá

Jè 'yá

'Kia nga tì'sa kijì ítjon yá Nindá, sí ta kjóxkón-na 'kia nga kítse jngo 'yá nga itjo yá ajìn isén i'ngaá, tàxki kjiín tsatsíjèn-ni, skanda ta chibaá tsijèn-ni isén-la.

Kií ta kjóxkón-na 'kia nga kítse, nga yá nangi-ná mì tsa ko'sín ta kjìn tjo-ni jñà 'yá, yaá tjo'tá chraña-ná, tàxki ndaá batsíjèn-ná kótjín ndiyá ki'tsiyá, ko, sí tsijeén 'ñó 'ba kjòn-ni jtsí 'kia nga tjo 'yá. 'Ya-ná ñánda nga ma'tsia-ni ko ñánda nga fehe'ta-ni.

Ta yaá-ni nangi-ná nga 'ñó nda batsíjen-ni 'ya, mì 'koaà-ni koni yá ijnchiya.

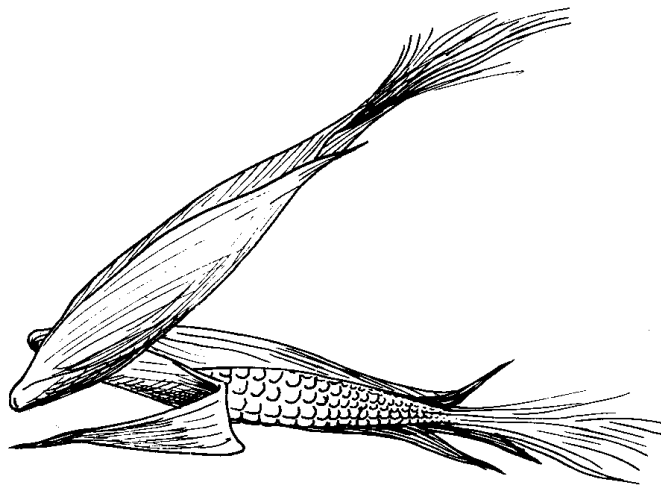
Jchítá'yé jè ra ma-ni ijòn 4. Je

'Kia nga tsjafá kajìn jno

Mì ki ma nga kijmí takén jè ndí jno-ná 'kia nga tsjafá kajìn.

Tà ngatjì-la tsa 'kia nga tajién ni'keén, mi ki jién chíkjoa-ná nga nikjeheskeé jñà cho kii, kò ta kjotjó chija ndí kjohima-ná, jñà cho kii takó kjo'ño síkje jñà ndí tsjasko je.

'Koaá ma-ni nga machjeén-ní nga kjótsjieé xki ra biya-la cho kii, mé-ni nga mì jngó kjá siikje-ni jñà ndí tsjasko je 'kia nga ya kajìn jno-ná.

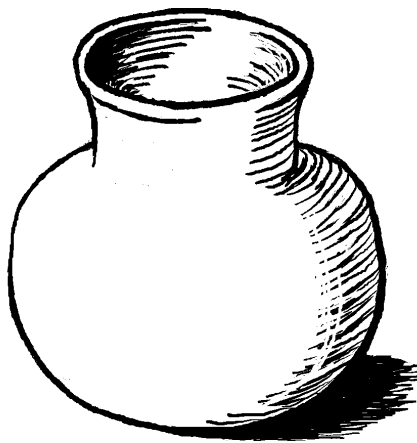

Jchítá'yé jè ra ma-ni 'òn 5. Tijí

Tijí

Yá ndítsin Naxítsje, tàxki kjín ndiyá-là tijí ra satína, tjín tijí ra 'ñó tsiña kjòn, tjín ra masen tjín-là kò tjín ra itsíñá-ni. Tjín ra ta kátò kjòn kò tjín ra 'nga ísin kjòn. Tjín ra tjín chíká-là kò tjín ra tsìn-là. Ngi ta tijí sinè-ní ra sinda ijndáa, tsìn jìn ra tijí jma.

Koni 'sín kjòn nga jngó jngó tijí, kja machjeén kja machjeén-ní, jñà ra tsiña kjòn ta nandá sinchá, jñà ra masen tjín-là, jñà-ní ra chján-ya tsajmì kò jñà ra itsíñá kjòn tjín ra ta naxó sincháya ra jñà.

Jchítá'yé jè ra ma-ni jòn 6. Niso

Kó'sín sinda jè nchijá san

Mé ra machjeén nga sinda nchijá san kò kó'sín nìkò nga sinda:

Jò niso nijmé, masen tàsa jñà inì, masen niso najmá, itsé naxa, jngo xo'ba ra ma fahangi-ni. Kó'sín nìkò:

Jngo nìtjen kò jngo nìchjin tièndí jè nijmé. Jò-'ka tiki'xiyí jè nijmé.

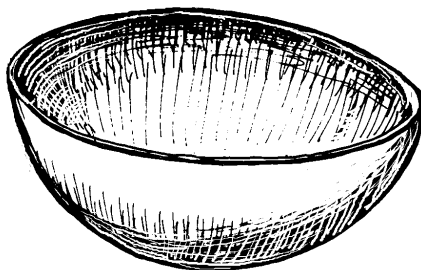
Tikójin-ndí ya aya tijí jè chijo nijmé ra ijye 'xíya. Ya tikíjna'ta chraña-la ya ñánda nga ska'ta tsjè-la.

Tikjaàngì jè nandá nchijá ra ijye tímasan. 'Tióya india-ni xì-la ra kjoàhangì kò akjòn tièndá india-ni nga tikójin-la jè ra ijye kafahangi. Tsijeén nda mase 'kia nga ijye xo.

Jà náanchí xìn sinda ra jè, kò jè najmá tì'koa xín sijta nga chján.

india-ni xì-la ra kjoàhangì kò akjòn tièndá india-ni nga tikójin-la jè ra ijye kafahangi. Tsijeén nda mase 'kia nga ijye xo.

Jà náanchí xìn sinda ra jè, kò jè najmá tì'koa xín sijta nga chján.

Jchítá'yé jè ra ma-ni ito 7. Kátó

'Kia nga tsikíxkón-na kátó

India kjotseeé, 'kia nga tì'sa jtabá 'ki isa, tajño ítjo ya ni'ya-na nga tífia ya ñánda nga ískotá'yá.

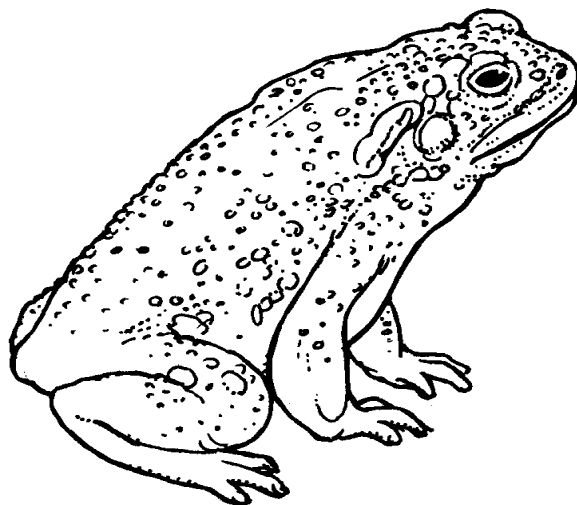
'Kia nga tífia ya aya ndiyá, kjín jchán kátó kíjtse, jndíi ra ján kji'nga kátó nga tjímaya ya aya ndiyá. Chaán ta ítsakjon-la, isíkítsjen-ná, kixiàn: "Tsa ya ró kátó kjoaà'sèn ngi-ná."

'Kia nga ijye 'ndiì-'ndiì-ni nga ko'sín isíkítsjen, ta 'koaá

kjoma-na nga tsin kjomà-la ya chrja'mí-na. Kji'nga kjitsiña nga ítsikítsájne ntsakoa; kixian:

“Ijyeé-la jaa'sen-ngi jngo-ná kátó”.

Ki ta jè 'saá-ni nchratí-ná ra itjochrje ndajtsá-na ta ngatjì-la nga tixákjá.

Jchítá'yé jè ra ma-ni jìn 8. Ningo

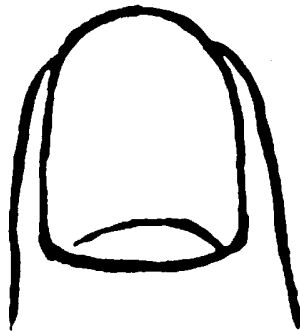
Ningo ntsaké

'Kia nga kichátjén jñà ningo ntsaké, jè ra tjíne-la nga ta kichá kixi-ná.

Nga tsa 'kia bicha'tá'ñé, yaá faha'sen-jìn ya ijo ntsaké jè andi-la, tàxki ajo ma, mì ki ti ma nda mangí-ná ko tsee kjohi'in nikjieén.

'Koaá ma-ni, tjíne-la nga ta kichá kixi-ná, mi kì machjeén nga kichájin-ñé ya ijo ntsaké, mé-ni nga mì ya kjoaha'sen-jin-ni ijo ntsaké jè ningo-ná 'kia nga ijye kondajò india-ni.

Kií kotíxiàn-na sa'koaá mi ki 'yeé mé-ni ko'sín ya faha'sen-jin-ni ijo ntsaké jñà ningo-ná.

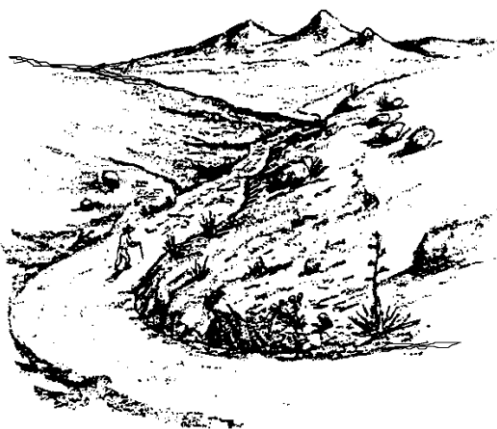

Jchítá'yé jè ra ma-ni ijan 8. Ndiyá

Ndiyá Naxitsje

Jè ndiyá kicha ra tjín-la naxítji ra fi ya Naxitsje, tàxki tsee fi ko tàxki bítji-ní. Chóyaá-la nga fahà'ta-la xákjén jñà kicha ra tjín-la naxítji nga teyá-ní. Sasaá fi jñà kicha ra tjín-la naxítji nga ndaá chon jè ndiyá.

Jè ndiyá ra-kìi jàn naxindá ra i'i fahatoko-ná. Fáhateé ya Ijnchi, ya Cuicatlán ko ya Telixtlahuaca. Nga ijye bateé ya naxindá ra-kìi ra Telixtlahuaca, ta maseén ora fi isa jè kicha, tanga ijyeé ngui ta ason chon nga ijye bijcheé ijndáa, ko jè ndiyá mì tsa ti 'ñó bítji-ni. Ko 'koaá 'sín bijcheé skanda ya Naxitjse.

Jchítá'yé jè ra ma-ni te 9. Natsí

Nandá arrò

Kó'sín sinda jè nandá arrò kó kó'sín isa totjo 'yo:

Ra machjeén: Jngo chrjongo arrò. Jo jàn-ya chrjabayá kane-la. (I'saá nda tsa natsí 'xiyá-ni, mì ki tsa nda 'yo tsa 'kia nga molino maki'xiyá-ni.)

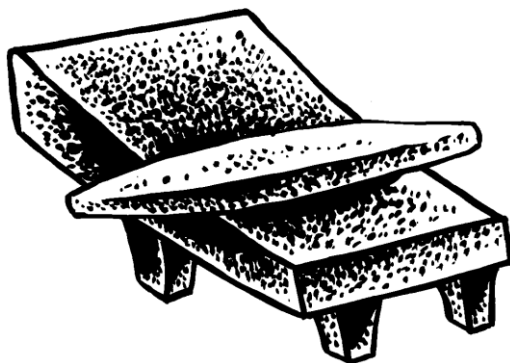
Son tasa saka.

Ítjon tiindí jè arrò tsa jò ora. Ijye koma, akjòn 'tióyi ya natsí jè arrò ko ya tikójìn-la jè chrjabayá kanè-la.

'Kia ijye koma, tináchrjesìn ya natsí jè na'yo arrò. Ko tiindá chibi. Akjòn tiikjangi. Tiindá isi nga mì 'ño se katama jè ra ijye kjoàngi.

'Kia nga ijye siindá, tijin saka koni 'ki ixi mejèn-li nga 'sji.

Akjòn tiyi ko 'tji.

Jchítá'yé jè ra ma-ni te jngo 11. Ime

Kó'sín kjomà 'kia nga ískajàn-ko jñà ime

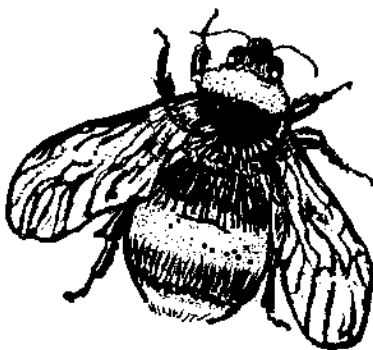
India kjotsé 'kia nga tíbatsjiáa na'ñó íchrjahíjo, tàxki kjaán kjomà'tiàan. Sisin kjón tífia tsiki nga tsá'bangia ya yá.

'Kia ijye ijcho ya ñánda nga tjín íchrjahíjo tàxki tsjaá-na, ískotsíjeén-la ñáa ra nda 'ki nga kichrja na'ñó-la.

¡Ta

'koaá

kjomà-na nga kí'nchre-la nga ya tsá'ba chraña jngo xita!, ko kixin-ná: “Jè-la ni-la nangi ra nchrabá”. Tàxki kiji-ná, ko ta 'koaá kjomà-na nga xí ma ime nga itjo ya ñánda nga ijcho. Tàxki ísikátjen-ná ijo-na ya ajin ijñá, ko tàxki kjomà ime nga itjo. Ra 'an jyo jchán tsakátijna, ko sisin kjón ískotsíjen-la 'an jñà ime kó'sín nchrabá tjingi-ná, ko ta jngoó tajngoó ítsi'ke-la ntsa, nijngo ma tsi'ké-ná, 'aán ísikíjne-la.

Jchítá'yé jè ra ma-ni te jò 12. Tí'ba

Mé-ni nga mì tí'ba jtsín-la tintsó.

'Ñó machjeén nga nda kjòn t̃ikonda jìon j̃nà ndí tintsó nga mì tí'ba katatsin-la.

Nga 'kia mì ki nda makòna, tí'ba bajà-la, bijta-ní kò mì ki t̃i ma fi-ni. T̃i'koaá fahatji tsa'ba-ní kò sasaá maxkén.

Kjín ndí cho ra ta kò'sín biya, ra mì ki majchá kò mì k̃i nda mahi'i.

Kií kò'sín ma-ni 'kia mì k̃i nda makònda kò 'kia nga mì ki nda bakjèn kò yaá nchrabá-ni nga fahatji tsa'ba.

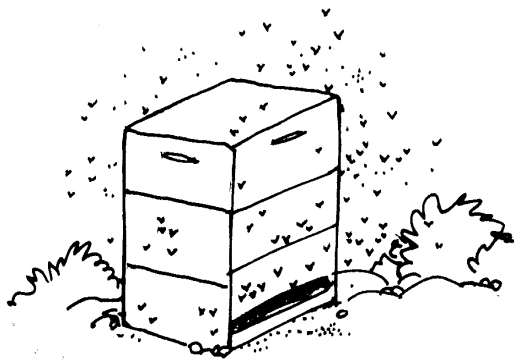
Kií machjeén-ni nga nda t̃ikinda jìon j̃nà ndí tintsó-nò nga mì tí'ba katatsin-la.

Kó'sín síxá jñà cho-sera

Jñà cho-sera batoó 'ñó síxá skanda 'kia nga tì'sa tjókjá. Jè xá ra bí'tsia-ni nga 'sín 'kia nga tì'sa nga cho-xó, jè-ní: nga jñá bàko-la nga síkjèn jñà ra 'sa ndí chjoó xó kò jè ndí chjoó xó ra ma jè na-la. Sítsje nga fahíxìn nga'tsì tjé ra katsajo ya aya kàxa-la. Jñà bàko-la nga kanítjo ya aya kàxa, nga jngoó i'nde bitsajna nga síjte najngá-la, mé-ni nga majchá-ni jñà tsjén ra ijye ijncha. Tjín ra bàko-la nga bitsajto ya xotjoba ñánda nga faha'sen-ni, mé-ni nga síkonda a tsjeé kjòn jñà cho-sera ra fiikó ndátsjén.

'Kia nga ijye kason nga'ñó-la, tàxki tajño bitjo nga fíkátsji ñánda tjín naxó, kò 'koaá 'sín síxá nga nìchjin nchijòn jñà ndí cho-sera kó skanda nga biya.

Jchítá'yé jè ra ma-ni te ijòn 14. Kĩné

Kó'sín tjañá jè nijmé tje

Kó'sín tjíne-la nga kĩné jè nijmé tje:

Ra ma'tsia-ni, jñà chjijieén jñà nijin ra i'i kjòn, akjòn

jchítsijèn-lá jñà ra tsiña kjòn jñà nijmé-la, xìn katasijjo: jñà nijin ra itsíñá kjòn, jñà ra xojtj kjòn kò ra jtsé kjòn

'Kia nga kĩné:

Íjtón kináchrjeskeé jñà nijmé itsíñá ra tjíjon ya skò nijin, akjòn kĩné jñà ra tjí'ta ya tja'tsin, kináchrjejìn tsjé tsjeé jñà nijmé ra jtsé kjòn kò jñà ra tsá'ño kjòn. Akjòn 'kiaá ma kĩné jñà ra nijmé nda. Kò mì kị ma tsa najná tjáña-ni, ngi ta jè ningo-ná kĩa-ná, mé-ni nga nda katitjo-ni.

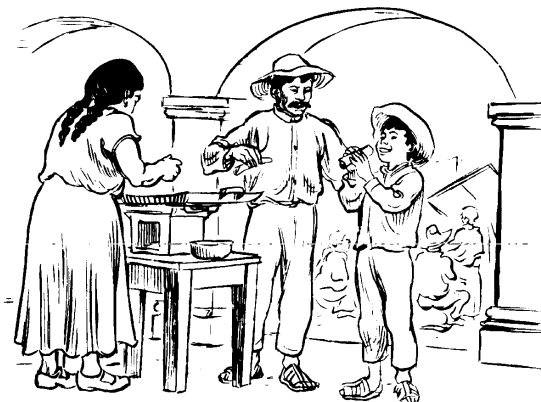
Jchítá'yé jè ra ma-ni chro'òn 15. Xìtá

Jñà ndí xìtá ra kichìndocha-là

India ró jò ndí xìtá itjo ya naxìndá-là nga kijì ya Mèjìkò. 'Kia ró nga ijye ijcho ya Mèjìkò, 'yamijìn ró jñà ndí naxá-là ndí xìtá kùì nga kijì ya aya kàye, kotsò koská ró nga ìnchifi. Chan ró ta jngo ì'nde isincha nga mì tì be-ni kó'sín kijì. 'Kia ró kijtse jngo xìtá ra sijna'ta ya jngo ni'ya ra batoó 'ñó 'nga 'ki, ra 'ñó kìn piso tjín-là, kitsó ró-là:

—¡Abió ijndíí! ¡'Tiaàn kjònda tìsìkò itsé-ná! Jè ni'ya ra kùì ijyeé mejèn kàtjen.

Jñà ndí xìtá kùì, kjokjiín ró-là, tsincha'tá'ñó ró-là jè ni'ya ra bato 'ñó 'nga. Tanga ta koáá ró kjomà-là nga mì ki tì xátí tsáfa-ni jè xìtá ra kòkitsò-là, ta ya ró àkjòn kijì. Jñà ndí xìtá kùì, 'kiaá ró kjòchiya-là nga ta ichìndochaá-là.

Jchítá'yé jè ra ma-ni chrjo'òn jngo 16. Làxa

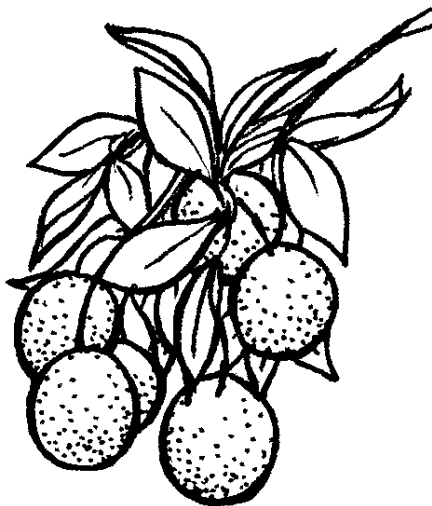
Mé-ni machjeén-ni nga koxki-la ílàxa

Machjeén-ní tsa katijchó jngo nìchjin nga ma sixki-lá jñà ílàxa ra tjín ì naxindá-ná.

Nga jñà ílàxa ra tjín-ná skanda 'ndi tàxki tjín-la 'chin, kò jñà làxa ra bajà-la batoó chindo bitjo, mì ki ma satína tsa 'kia nga kò'sín kjòn.

Ijyeé 'fi xita ra xìn nchrabá-ní nga 'fiù kátse làxa 'kia nga 'sí mi'ken, kò mì ki nda tjín tsa 'cho kjòn làxa ra kotineé.

Tsa jién ra kò'sín sikítsjeén, komaá kjótsjieé mé xki ra kochjeén-la nga katachija 'chin ra tjín-la nga jngó jngó yá.

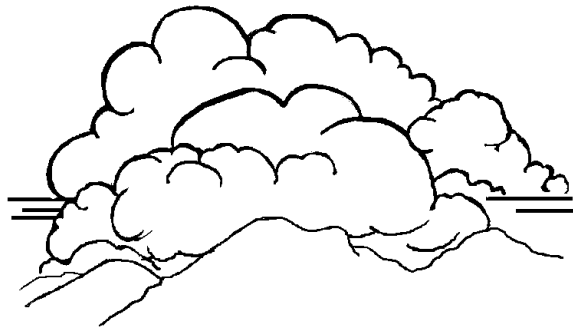
Jchítá'yé jè ra ma-ni chrjo'òn jò 17. Ifi

Ñánda nchrabá-ni jè jtsí tsjè

Tjín jngo ifi ra ya nchrabá-ni a'ta 'tse nga'tsì nì'ndì ra tjamítjen ta nga tíjngo isà'nde jè ra sí'ka jtsí tsje.

Jñà ifi kù, yaá nchrabá-ni a'ta tse nga'tsì tjé ra tì, ko ya ñándá nga tìngi ijñá, ñánda nga tì ngaska, ngatsì nì'ndì ra bachrje jñà kamiòn ko jñà ra tíbitjo ya fàbrìka i'i ra tjín ya ijnchiya.

Jè jtsí tsje mì tsa jtsí nda jìn, tsjá 'chiín-la tsa mé tsajmì tje ra tjín-ná, koni tsa jñà ndí jno chìndo tsjé sístin-la.

Píyó chan

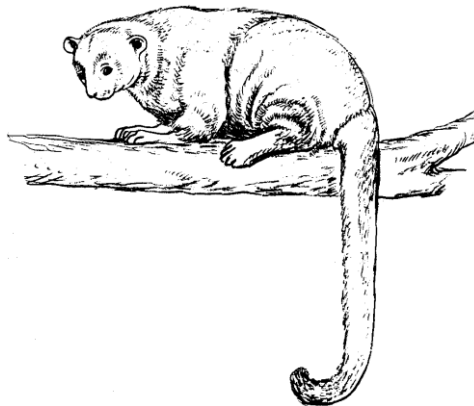
Mi kì machjeén nga tàxkì sǐ'keén jè píyó chan.

Nga ta jǎ́a-ni ndí cho kǐ ra 'ńó nda kjòn ndí chrjòbà-là, chaán kjehesko tsa mì ki sǐkondeé, kò chaán jchijatje jǎ́a ndí cho kǐ. Mì tsa mé ra 'sín jìn, mì tsa xkandi jìn kò mì tsa mé ra kjine jìn ra jién bítjeé.

Tsa jchijatje jǎ́a píyó chan, jǎ́a ndí ǐxti-ná mì ki tǐ skexkon-ni kókjon jǎ́a cho kǐ.

'Koaá ma-ni nga machjeén-la nga nda jcheé mé nǐchjin

siì'ma-là i'ndí kò kókjon jǎ́a ra ndí cho i'ndí, mé-ni nga ta jǎ́a kjón sǐ'keén jǎ́a ra ijye ndí cho jchá.

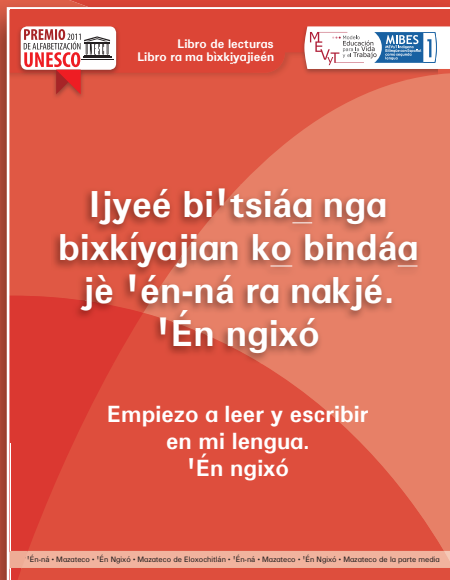
Chroba

'Kia nga kijiàa ya naxindá ra mì Yalàla, 'kia nga itjo jngo 'sí, ngi ta jngoó ndiyá-la chroba ra isichjeén xita nga kitsjaya nàjin tsajmì ra ichi nàjin. 'Kia nga kitsjà nàjin kafè, mì tsa tàsa kitsjàya nàjin, ti'koaá chrobaa tsikíya nàjin jè kafè kò jè nandá ixi.

Ti jñá-ni chroba isiya nàjin jè kàndò ra ichi nàjin, jñà ndí chroba ra kjando kjòn. Jñà xita ra ijcho ra xìn 'ji-ni ta kjóxkón tè-la, nga kò'sín kjoma. Tjín ra mì ki kjomà-la tsakjènya jñà chroba kii ngà mì tsa kuchjàra kitsjà-te ra ma singi jè kàndò.

Jè libro ra màxkiyajìn, jngoó xajon ra ko'sín títsjá-li 'én nga ma kjin ndiyá-la xita jchaxkin, ko kóchon nga jngo i'nde, ko kó'sín nga kja 'sín kja 'sín xita nga jngó i'nde, nga yaá tíchja ngatsi 'én ra ya tjí'ta, ko 'koaá 'sín mejèn-la nga kjin ndiyá-la tsajmì ra katasakóya-li 'kia nga ji ra kíxkiyajìn jè libro ra-kii.

El Libro de lectura es un material que te invita a conocer diferentes personas, lugares, culturas a través de una variedad de textos, con la intención de que descubras las diferentes cosas sólo con el hecho de leer.

DISTRIBUCIÓN GRATUITA

Ta kjotjo tíma'bíson

Este programa es público, ajeno a cualquier partido político. Queda prohibido su uso para fines distintos a los establecidos en el programa.